

*Збірник присвячений 160-річчю
перебування Тараса Шевченка на Тернопілля*

КРАЙ КОБЗАРЕВИХ ВІДВІДИН

Непересічна постать Великого Кобзаря ошчасливила своєю присутністю Тернопільщину жовтневої пори далекого 1846 року (у складі Київської Археографічної комісії).

Відвідавши мальовничі Крем'янець, Почаїв (перебування тривало майже два тижні), Вишнівець, славетний український геній залишив акварельні роботи: «Почаївська лавра з півдня», «Вид на околиці з тераси Почаївської лаври», «Собор Почаївської лаври. Внутрішній вигляд», «Вигляд Почаївської лаври з заходу». Очевидно особливим піднесенням керувався Т. Шевченко після оглядин Почаївської духовної святині, оскільки замість зазначених у розпорядженні трьох малюнків аквареллю виконав чотири.

Окрім завваженого, збереглися три ескізи, зроблені олівцем: «Почаївська лавра зі сходу», «Собор Почаївської лаври (внутрішній вигляд)» і «Нарис Почаївської лаври».

Означені роботи передають тонке розуміння художником архітектурного стилю будови, відтворюючи її монументальну масивність і, водночас, привабливість легкістю ліній, стрункістю бань, дзвіниць тощо. Присутністю людини у пейзажних композиціях, очевидно, митець прагнув оживити відтворюване.

Волинські враження Кобзар описав у повісті й однойменній поемі «Варнак» (основа – розповіді щодо гайдамацького повстання 30-х років XVIII століття).

Український фольклорний спадок Т. Шевченко збагатив записами (20 жовтня 1846 року – точне датування) народних пісень: «Гиля-гиля, селезень», «Ой пила, вихилила», «Ой у саду, саду». Важливе уточнення: подорожній альбом Т. Шевченка із записами згаданих пісень 1847 та 1850 років

поліція конфісковувала. Тільки 1905 року знайдено рукопис, доповнений новими записами фольклору, віршами. Тепер альбом «Третій» у фонді Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Шанобливість до поета країни ознаменували видрукуванням у Крем'янці 1922 року Шевченкового «Малого Кобзаря» (тираж – приблизно три тисячі примірників, обсяг – 32 сторінки, формат – 16х10 см, 22 твори).

Спорудженням пам'ятників і погрудь Кобзареві, найменуванням вулиць, культурно-мистецьких закладів та установ, повсякчасним проведенням різноманітних тематичних науково-літературно-творчих конференцій, вечорів, професійно-самодіяльних концертних заходів, сучасне Тернопілля підтверджує своє увіковічення пам'яті про Тараса Шевченка.

Поетичним словом і прозовою думкою Тарас Шевченко заповідав майбутнім поколінням шанувати рідну мову, плекати нашу пісню, вибороти незалежність України. Пропонований, власне, тематичний збірник увібрав матеріали, авторський задум яких концентрує думки на проблемах становлення і зміцнення державності України.

Нехай це скромне наукове видання прислужиться подальшому утвердженню України.

Михайло Андрейчин,
голова Тернопільського міського осередку НТШ

Степан Костюк,
член Всеукраїнської спілки краєзнавців, член НТШ